

3. *The general functions of law definitions, that is those, which in one way or another appear within each of their varieties, are primarily cognitive (epistemological), modeling, ontological, cultural, communicative, cumulative and axiological functions. Special functions of law definitions are manifested within their specific variety and are determined by the specifics of the nature of law science (doctrinal law definitions), positive law (legal law definitions), and law enforcement activities (judicial law definitions).*

Key words: law, law definitions, functions of law definitions, legal (legislative) definitions, doctrinal law definition, judicial law definitions.

DOI: 10.33663/0869-2491-2020-31-496-505

УДК 343.352

О. Г. БІЛОКОНЬ,

аспірантка Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України*

ORCID: 0000-0001-5452-4035

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ПІДКУПУ ЯК НАСКРІЗНОГО ПОНЯТТЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню змісту поняття «підкуп» у кримінальному праві України. Водночас з'ясовано передумови становлення відповідальності за підкуп в українському законодавстві та проаналізовано види підкупу залежно від специфіки наданих прав і повноважень суб'єктів, залежно від ступеня очевидності для осіб, які не є сторонами або зацікавленими учасниками підкупу як корупційного правопорушення і залежно від ролі держави в урегулюванні суспільних відносин, порядок яких порушується підкупом. Запропоновано дефініцію поняття «підкуп» у кримінальному праві України розглянути як суспільно небезпечне, каране діяння, що характеризується домовленістю двох зацікавлених осіб, або схиланням однієї особи на користь іншої, отримати (надати) неправомірну вигоду шляхом зловживання уповноваженою особою своїми службовими чи владними повноваженнями на користь іншої особи.

Ключові слова: підкуп, корупція, корупційний злочин, кримінальне законодавство, класифікація, види.

Білоконь Е. Г. Понятие и виды подкупа как сквозного понятия в уголовном праве Украины

Статья посвящена исследованию содержания понятия «подкуп» в уголовном праве Украины. В то же время установлены предпосылки становления ответственности за подкуп в украинском законодательстве и проанализированы виды подкупа в зависимости от специфики предоставленных прав и полномочий субъектов, в зависимости от степени очевидности для лиц, не являющихся сторонами или заинтересованными участниками подкупа как коррупционного правонарушения и в зависимости от роли государства в урегулировании общественных отношений, порядок которых нарушается подкупом. Предложено дефиницию понятия «подкуп» в уголовном праве Украины рассматривать как общественно опасное, наказуемое деяние, характеризующееся договоренностью двух заинтересованных лиц, или склонением одного человека в пользу другого, получить (предо-

* **Bilokon Olena**, Postgraduate Student of V.M. Koretsky Institute of State and Law of the NAS of Ukraine

ставить) неправомірною вигоду путем злоупотреблення уповноваженим лицем своїми службовими или властными полномочиями в пользу другого лица.

Ключевые слова: подкуп, коррупция, коррупционное преступление, уголовное законодательство, классификация, виды.

Bilokon Olena. Concept and types of Bribery as a cross-cutting concept in the criminal law of Ukraine

The article explores and analyzes the general meaning of the term «bribery» in the Criminal Law of Ukraine. At the same time, the prerequisites of becoming responsible for bribery in the Ukrainian legislation were clarified and the types of bribery were analyzed, depending on the specifics of the rights and powers of subjects, depending on the degree of obviousness for persons, who are not parties or interested parties to bribery, as a corruption offense and depending on the role of the state in setting of social relations, the order of which is disrupted by bribery. The definition of the concept of «bribery» in the criminal law of Ukraine is proposed to be considered as a socially dangerous, punishable act, characterized by the agreement of two interested persons, or the inclination of one person for the benefit of the other; to gain (give) illegal advantage by abuse of the authorized person by their authority or their official power another person.

Key words: bribery, corruption, corruption, criminal law, classification, types.

Постановка проблеми. Протидія корупційним злочинам є однією з найактуальніших соціально-правових проблем сьогодення. Наразі найбільш типовою та поширеною формою корупційної поведінки в Україні, як у публічному, так і у приватному секторі економіки й управління, є підкуп.

Починаючи з 1991 р., ставши незалежною, Україна перебуває у пошуках оптимальної стратегії протидії корупційним проявам. З метою забезпечення сталого розвитку суспільства, починаючи з 1995 р. (з ухваленням 11 липня Закону України «Про боротьбу з корупцією»), держава намагається системно викоринити корупцію. Враховуючи, що найбільш поширеним проявом корупції є підкуп, у сфері боротьби з цим злочином застосовуються не тільки правові заходи, а використовуються організаційно-управлінські, кадрові, технічні, технологічні та інші заходи з протидії та запобігання цьому небезпечному та згубному для суспільства явищу.

Особливої уваги у сфері удосконалення кримінального законодавства заслуговує питання однозначного розуміння термінів і понять, котрі вживаються у Кримінальному кодексі України. А відтак особливої уваги в однозначності трактування заслуговує такий вид корупції, як підкуп.

Ступінь розробленості проблеми. У загальних рисах деякі окремі проблемні питання підкупу досліджували такі вчені, як: П. Андрушко, Ю. Баулін, В. Березнер, В. Бояров, З. Загинеї, О. Кваша, О. Костенко, В. Навроцький, М. Хавронюк, В. Тютюгін, В. Цитряк, Ю. Чернега, І. Ясінь та ін.

Метою статті є визначення поняття «підкуп» як наскрізного поняття в Кримінальному кодексі України та його видів.

Виклад основного матеріалу. Термін «підкуп» був невідомий Кримінальним кодексом УРСР 1922 та 1927 рр., і вперше в історії розвитку вітчизняного кримінального законодавства використаний у КК УРСР 1960 р. Чинний Кримінальний кодекс України зберігає підхід, притаманний попередньому КК, розглядаючи підкуп як самостійний різновид злочинних дій і як окремий спосіб

вчинення певної дії, однак, водночас законодавець значно розширив зміст підкупу у КК України 2001 р¹. Аналіз чинного КК України свідчить, що поняття «підкуп» вживається у назві п'яти статей, зокрема в статтях 160, 354, 368-3, 368-4, 370. Попри це, відкритим залишається питання єдності трактування підкупу в усіх статтях КК України.

Підкуп характеризується не тільки складністю форм, а й чималою кількістю видів, що залежать як від специфіки наданих прав та повноважень суб'єктів, так і від ролі держави в урегулюванні суспільних відносин. Однак, попри дослідження науковцями актуальних питань як підкупу, так і боротьби з його проявами в Україні, теоретичне напрацювання визначення самого поняття «підкуп» і спроб класифікувати його види на сьогодні так і не знайшли свого узагальнення у чинному КК України. Тому, невідкладним залишається питання визначення даного терміна в КК України, що дасть змогу уникнути проблеми його неоднозначного тлумачення при застосуванні відповідної кримінально-правової норми.

Характеризуючи підкуп як один з найбільш поширених корупційних злочинів, варто звернути увагу на передумови його становлення у кримінальному законодавстві України. Відтак однією з найважливіших передумов встановлення відповідальності за підкуп є суспільна небезпека відповідних посягань. Розглядаючи суспільну небезпеку підкупу, передусім варто охарактеризувати саме поняття «суспільної небезпеки злочину». Отже, суспільна небезпека злочину – це об'єктивно існуюча антисоціальна властивість, зумовлена всією сукупністю його негативних ознак, що свідчать про реальну можливість заподіяти шкоду охоронюваним кримінальним законом суспільним відносинам. При цьому слід відрізнити суспільну небезпеку як закріплену в законі певну нормативну абстракцію від небезпеки певного вчиненого злочину. У кримінальному законі вона закріплюється лише як можливість заподіяння шкоди, а при вчиненні конкретного злочину ця можливість перетворюється на дійсність і характеризує суспільну небезпеку саме цього злочину². Для правильного розуміння суспільної небезпечності підкупу варто розглянути чинники, які її утворюють. Отже, до них можна віднести такі, як:

- 1) характеристика (з точки зору важливості) об'єкта злочину; характер і розмір заподіяної шкоди;
- 2) характеристика об'єктивної сторони діяння (спосіб вчинення злочину, спосіб, знаряддя та засоби, за допомогою яких вчинено, час, місце, обстановка, стан його вчинення);
- 3) форми та ступінь вини особи, яка вчинила злочин;
- 4) мотиви злочинної діяльності та мета, досягнення якої ставилась винним³;
- 5) шкода, заподіяна злочином, її характер (майнова, моральна тощо) та розмір;
- 6) повторність злочину.

У свою чергу суспільну небезпечність підкупу характеризує низка таких чинників, як:

- 1) вчинення даного злочину перешкоджає громадянам вільно здійснити своє право на участь у всеукраїнському та місцевих референдумах, порушує порядок його проведення, може вплинути на результати голосування і на вирішення питання, з якого проводиться референдум;
- 2) вихід за межі наданих службових чи владних повноважень, що характеризується завданням істотної шкоди охоронюваним законом правам або інтересам окремих громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтер-

есам юридичних осіб;

- 3) суспільно небезпечне діяння, вчинення якого полягає у використанні наданих особам службових повноважень з метою одержання від інших осіб неправомірної вигоди;
- 4) суспільно небезпечне діяння, вчинення якого полягає у використанні влади всупереч інтересам служби;
- 5) суспільно небезпечне діяння, вчинення якого полягає у використанні повноважень становища всупереч інтересам юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

Беручи до уваги існуючу проблематику в цьому контексті, можна визначити, що суспільна небезпечність діянь, пов'язаних із підкупом, полягає в завданні шкоди не тільки інтересам держави, а й суспільству загалом. Тому, застосовуючи заходи запобігання корупції, варто говорити про можливість застосування інтегративної системи організованої протидії, до якої може відноситися сукупність заходів різних рівнів та напрямів, що реалізуються суб'єктами, уповноваженими на здійснення заходів запобігання злочинності⁴.

На основі ознак підкупу Ю. Чернега визначає поняття «підкуп» як сукупність взаємопов'язаних актів суспільно небезпечної поведінки активного та пасивного характеру, яка полягає у пропозиції, обіцянці чи передаванні предмета підкупу з виконання однією з осіб певної поведінки, що зумовлена можливостями її спеціального статусу⁵.

Варта уваги позиція Б. Казака, який зазначає, що загроза корупції (чи підкупу) перегукується зі зрадою і шпигунством, які можуть бути їх спонукальним мотивом. Ця загроза стає небезпечною через те, що державний апарат у такій ситуації починає виконувати не свої функції, використовує державну службу в інтересах тих, хто платить більше⁶.

В. Березнер визначає поняття «підкуп» як схилення іншої особи до вчинення передбачено КК суспільно небезпечного діяння шляхом пропозиції чи надання матеріальних та інших майнових вигод або позбавлення матеріальних витрат, а також пропозиція, обіцянка чи надання неправомірної вигоди з метою схилити іншу особу до протиправного використання наданих їй прав, становища повноважень чи можливостей, або прийняття пропозиції, обіцянки, одержання неправомірної вигоди, її прохання або вимагання особою за протиправне використання своїх прав, становища повноважень чи можливостей⁷.

У наукових публікаціях будь-який підкуп переважно визначається як спосіб вчинення злочину^{8, 9}, чому сприяють і певні законодавчі положення (ч. 4 ст. 27 КК України пов'язує підкуп зі схиленням іншого співучасника до вчинення злочину, а ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» зі схиленням особи до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей).

Відомо, що один термін, який застосовується законодавцем в одному нормативно-правовому акті, в ідеалі повинен мати один зміст. Іншими словами, поняття «підкуп» повинне бути наділено одними й тими ж ознаками і, як наслідок, мати однаковий обсяг для всіх випадків його законодавчого застосування¹⁰. Аналіз кримінального законодавства дає підстави сумніватися у справедливості цієї логічної, техніко-юридичної максими щодо поняття «підкуп» у кримінальному праві. Адже, застосовуючи цей термін у назвах статей 368-3 та

368-4 КК України, законодавець не розкриває змісту ні в диспозиціях цих статей, ні у примітці до ст. 368-3 КК України. З'ясувати значення цього поняття можна лише з допомогою використання системного тлумачення – законодавець уперше в сучасній історії кримінального права об'єднав у одній статті склади злочинів, які з об'єктивної сторони відрізняються між собою за діяннями, вчиненими щодо одного предмета. Так, ч. 1 ст. 368-3 КК України передбачає відповідальність за пропозицію, надання або передачу службовій особі юридичної особи приватного права ... неправомірної вигоди...; ч. 1 ст. 368-4 КК України – за такі ж дії стосовно особи, яка надає публічні послуги. Частина третій цих статей встановлювали відповідальність за «одержання ... неправомірної вигоди...». Таким чином, є всі підстави стверджувати, що поняття «підкуп» набуло у кримінальному праві нового змісту – окрім виключно активних дій, які полягали у передачі відповідного предмета з відповідною метою (як це було до квітня 2011 р.), до обсягу поняття «підкуп» необхідно віднести також і поведінку, яка полягає в одержанні відповідним суб'єктом відповідного предмета¹¹.

З аналізу статей КК України підкуп можна охарактеризувати як:

- 1) прийняття пропозиції, обіцянки або одержання для себе чи третьої особи неправомірної вигоди;
- 2) пропозиція чи обіцянка надання неправомірної вигоди;
- 3) прохання надати неправомірну вигоду;
- 4) підбурювання особи на пропонування, обіцянку чи надання неправомірної вигоди.

Зазначене дає можливість визначити підкуп як суспільно небезпечне, каране діяння, що характеризується домовленістю двох зацікавлених осіб, або схилянням однієї особи на користь іншої, отримати (надати) неправомірну вигоду шляхом зловживання уповноваженою особою своїми службовими чи владними повноваженнями на користь іншої особи.

Підкуп на відміну від інших кримінально караних випадків безпідставного збагачення або одержання інших переваг (незаконне збагачення, корисливі злочини проти власності, інші корисливі злочини) відбувається як умова вчинення чи невчинення чого-небудь. Особа, яку підкуповують, має можливість щось вчинити або утриматись від вчинення певних дій, тобто має такий статус або положення, у використанні якого зацікавлена особа, яка підкупує. Така можливість для різних видів підкупу є різною: для службових осіб – можливості компетенції; для осіб, які надають публічні послуги – зміст відповідних послуг; для учасників виборчого процесу – зміст здійснюваного виборчого права; для учасників відносин правосуддя – показання, висновок і т. д.; для особи, яку підбурюють – наступне вчинення злочину. Але можливість є завжди, і зміст цієї наступної після підкупу або зумовленої наступним підкупом поведінки є обов'язковою ознакою поняття підкупу¹².

Складність і багатоманітність форм підкупу в сучасних умовах зумовлює необхідність комплексного вивчення цього феномену. Відтак неабиякий науково-практичний інтерес становить з'ясування видів підкупу як кримінального караного корупційного правопорушення. Знання специфіки видів підкупу сприятиме ретельнішому розумінню сутності цього суспільно небезпечного правопорушення, особливостей його виявів, що забезпечить належне теоретичне підґрунтя для подальшого удосконалення організаційно-правових заходів протидії корупції в Україні¹³.

Характерною ознакою підкупу є зацікавленість у даному діянні як мінімум двох осіб. З одного боку, це особа, яка ініціює виникнення корупційних відносин, пове-

дінка якої характеризується активністю, діями, що виражаються у схиланні іншої сторони до бажаної поведінки шляхом обіцянки, пропозиції, прохання чи вимагання неправомірної вигоди або ж її надання з відповідною метою. З іншого боку, це особа, яка самостійно не ініціює відповідної корупційної поведінки, натомість приймає пропозицію, обіцянку неправомірної вигоди чи одержує неправомірну вигоду. В цьому контексті таку поведінку можна з певними застереженнями назвати «пасивною».

Залежно від ступеня активності суб'єкта в корупційному правопорушенні можна виокремити два види підкупу: 1) активний (пропозиція, обіцянка неправомірної вигоди, прохання надати неправомірну вигоду, відповідне її вимагання, надання неправомірної вигоди); 2) пасивний (прийняття пропозиції, обіцянки неправомірної вигоди, одержання неправомірної вигоди)¹⁴.

Активний і пасивний підкуп становлять одну двосторонню угоду купівлі-продажу спеціальних можливостей спеціального суб'єкта: влади, службового становища, повноважень, можливості брати участь у виборах чи референдумі, давати показання, висновок тощо; хоча угода і є двосторонньою, вона водночас є однією та єдиною для обох сторін: не можна одержати неправомірну вигоду за відсутності того, хто її пропонує, обіцяє або надає, як і не можна надати неправомірну вигоду, якщо немає того, хто її одержує; у цій угоді обидві сторони діють кримінально протиправно. Коли у вчинення вказаної угоди втручається посередник, то він не створює окремої самостійної угоди з двома сторонами, а є допоміжною ланкою власне в угоді підкупу. Без сумнівів, посередник виконує свої специфічні функції, має свої інтереси, зокрема, й матеріальні. Але він як посередник в угоді не вчиняє жодної дії, яку не могли б вчинити ті, хто надає чи одержує неправомірну вигоду, діючи без посередника¹⁵.

В. Боровікова, С. Якімова, розвиваючи відповідні положення, пропонують розподіл активного підкупу залежно від специфіки психологічного впливу на такі його підвиди:

- а) підкуп-примус – це вимога виконувати розпорядження ініціатора, підкріплене прихованими або очевидними погрозами (вимагання неправомірної вигоди);
- б) підкуп-прохання – це словесне звертання до людини із пропозицією задовольнити потребу або бажання ініціатора (прохання надати неправомірну вигоду);
- в) підкуп-навіювання (переконання) – це намір, рішення або аргументований умисний свідомий вплив на підсвідомість особи з метою змінити її ставлення до виконання службових повноважень, професій них обов'язків тощо, ставлення до неправомірного вирішення конкретного питання, в якому зацікавлена особа, що чинить психологічний тиск, викликати схильність до корупційного діяння (пропозиція, обіцянка неправомірної вигоди, надання неправомірної вигоди)¹⁶.

Аналізуючи види активного та пасивного підкупу, варто звернути увагу на те, що в положеннях статей 354, 368, 368-3, 368-4 КК передбачено відповідальність за таку форму підкупу, як прохання надати неправомірну вигоду. При цьому у статтях 354 та 368 КК вона є формою пасивного підкупу, а у статтях 368-3 та 368-4 КК – формою активного підкупу.

Залежно від ступеня очевидності для осіб, які не є сторонами чи зацікавленими учасниками підкупу як корупційного правопорушення, можна виокремити такі його види: очевидний підкуп; неочевидний підкуп. Неочевидний підкуп існує у випадках, коли надання, одержання неправомірної вигоди, її прохання чи вимагання, пропозиція, обіцянка, прийняття пропозиції, обіцянки

неправомірної вигоди поєднані з маскуванням ззовні, начебто під цілком законні угоди, зокрема щодо надання послуг, проведення фінансових операцій; цілком законне й обґрунтоване надання пільг, переваг, нематеріальних активів, будь-яких інших видог нематеріального чи негрошового характеру. Неочевидний підкуп означає ті ж форми корупційної поведінки, проте без будь-якого зовнішнього маскування¹⁷. Класифікація за аналогічним критерієм уже була в теорії кримінального права щодо одержання/давання хабара¹⁸.

Залежно від ролі держави в урегулюванні суспільних відносин, порядок яких порушується підкупом, розрізняють два його види:

- 1) підкуп у державному секторі (ст. 160 КК України «Підкуп виборця, учасника референдуму»; ст. 368-4 КК України «Підкуп особи, яка надає публічні послуги»;
- 2) підкуп у приватному секторі (ст. 368-3 КК України «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми»)¹⁹.

Водночас підкуп щодо працівника підприємства, установи чи організації, кримінальна відповідальність за вчинення якого передбачена ст. 354 КК України, може належати або до державного, або до приватного сектору, що зазвичай залежить від форми власності підприємства, установи, організації, де працює особа, щодо якої є підкуп. До того ж до державних і комунальних підприємств привірюються юридичні особи, у статутному фонді яких, відповідно, державна чи комунальна частка перевищує 50 відсотків або становить величину, що забезпечує державі чи територіальній громаді право вирішального впливу на господарську діяльність такого підприємства²⁰.

Проводячи аналіз статей КК України, що встановлюють відповідальність за підкуп, С. Якимова залежно від специфіки наданих прав і повноважень суб'єктів, виділяє такі види підкупу, а саме:

- 1) підкуп виборця, учасника референдуму;
- 2) підкуп щодо службової особи публічного права;
- 3) підкуп щодо службової особи приватного права;
- 4) підкуп щодо особи, яка надає публічні послуги; підкуп щодо працівника підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою;
- 5) підкуп особи, яка працює на користь підприємства, установи чи організації.

З викладеного випливає, що аналізовані статті КК України не можуть належним чином відобразити правову природу підкупу, але необхідно визнати такі положення, які безпосередньо впливають із правової природи підкупу: а) поняття, викладені попередньо, характеризують один злочин – підкуп; б) у ньому беруть участь дві сторони – особа, що надає неправомірну вигоду, та особа, яка її отримує, кожна з яких може мати співучасників; в) кожна сторона може мати власні інтереси та власну ціль.

Тобто підкуп являє собою єдиний складний двосторонній злочин. Складність підкупу полягає в тому, що його об'єктивна сторона, хоча є одним процесом, складається з двох необхідних взаємопов'язаних елементів (є двоєдиною) – прийняття пропозиції, обіцянки або одержання для себе чи третьої особи неправомірної вигоди, кожен елемент з яких має виконати кожна із сторін²¹.

Узагальнюючи, можемо визначити підкуп як суспільно небезпечне, каране діяння, що характеризується домовленістю двох зацікавлених осіб, або схиланням однієї особи на користь іншої, отримати (надати) неправомірну вигоду шляхом зловживання уповноваженою особою своїми службовими чи влад-

ними повноваженнями на користь іншої особи. Залежно від специфіки наданих прав і повноважень суб'єктів види підкупу можна поділити на: 1) активний та пасивний – залежно від ступеня активності суб'єкта у корупційному правопорушенні можна виокремити два види підкупу; 2) очевидний та неочевидний підкуп – залежно від ступеня очевидності для осіб, які не є сторонами чи зацікавленими учасниками підкупу як корупційного правопорушення; 3) підкуп у державному секторі та підкуп у приватному секторі – залежно від ролі держави в урегулюванні суспільних відносин, порядок яких порушується підкупом.

Отримані висновки у подальшому дозволять здійснити науково-теоретичну розробку диференціації відповідальності за різні види підкупу.

1. *Березнер В. В.* Підкуп як кримінально-правове поняття: проблеми визначення та класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція.* 2018. № 36. Т. 2. С. 131. 2. Кримінальне право України : Загальна частина : Підручник М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін. ; За ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ – Харків : Юрінком Інтер-Право. 2001.С. 85. 3. *Фріс П. Л.* Криміналізація і декриміналізація у кримінально-правовій політиці *Вісник Асоціації кримінального права України.* 2014. № 1 (2). С. 25. 4. *Однолько І. В., Однолько С. В.* Суспільна небезпечність корупційних діянь. *Актуальні проблеми кримінальної відповідальності* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10–11 жовтня 2013 р. / редколегія В. Я. Тацій (гол. ред.), В. Борисов (заст. гол. ред.) та ін. Харків : Право, 2013. С. 510–511. 5. *Чернега Ю. О.* Характеристика родових ознак підкупу в кримінальному праві України. *National law journal : theory and practice.* 2016. № 4 (20). С. 185. 6. *Казак Б. Б.* Источники и угрозы безопасности уголовноисполнительной системы. *Безопасность уголовно-исполнительной системы.* 2008. № 1.С. 26–30. 7. *Березнер В.* Назв.прац. С. 137. 8. *Вознюк А. А.* Підкуп як спосіб вчинення злочину. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності.* 2011 № 3 (46). С. 205. 9. *Чернега Ю. О.* Відповідальність за підкуп за кримінальним правом України.: дис.... канд. юрид. наук. : 12:00:08 Львівський держ. ун. внутр. справ МВС України, Львів, 2019. С. 90. 10. *Там само.* С. 79. 11. *Абакумова Ю. В.* Кримінально-правова оцінка способів підбурювання до злочину. *Вісник Запорізького університету. Юридичні науки.* 2010. № 1. С. 147–148. 12. *Чернега Ю. О.* Назв. праця. С. 79. 13. *Боровікова В. С., Якимов С. В.* Види підкупу як кримінально караного корупційного правопорушення в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична.* 2015. Вип. 3. С. 224. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2015_3_27 14. *Там само.* С. 226. 15. *Чернега Ю. О.* Відповідальність за підкуп за Кримінальним правом України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2019.С. 7. 16. *Боровікова В. С. Якимов С. В.* назв. праця. С. 227. 17. *Там само.* С. 228. 18. Кримінальне право України: особлива частина: підруч. для студ. вищ. навч. закл. освіти / М. І. Бажанов, В. Я. Тацій, В. В. Сташис, І. О. Зінченко та ін. ; за ред. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. Київ : Юрінком Інтер ; Харків : Право, 2002. 496 с. С. 407. 19. *Якімова С. В.* Родові та видові ознаки підкупу, у зв'язку з реалізацією виборчих прав, за кримінальним законодавством України *Вісник Національного університету «Львівська політехніка».* *Юридичні науки.* 2015. № 824. С. 461 URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpum_2015_824_77 20. *Баровіков В. С., Якімова С. В.* Назв. праця. С. 228–229. 21. *Чернега Ю. О.* Проблеми співвідношення понять «кабарництво» та «підкуп» у теорії кримінального права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* Серія : Право. 2016. Вип. 39 (2). С. 65–69. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_39%282%29__17

References

1. *Berezner V. V.* Bribery as a criminal and legal concept: Problems to determine and classify *Scientific bulletin of the International Humanities University.* Avg.: *Jurisprudence.* 2018.

№ 36. Chapter 2. P. 131. **2.** Criminal law of Ukraine : Common part : Textbook / Bazhanov M. I., Baulin Y. V., Borisov V. I etc. ; Edited M. I. Bazhanova, V. V. Stashisa, B. I. Tacia. Kyiv – Kharkiv : Iurinkom Inter-Law. 2001. P. 85. **3.** *Frys P. L.* Criminalization and decriminalization in the criminal legal policy. *Bulletin of the Association of criminal law of Ukraine.* 2014. № 1 (2). P. 25. **4.** *Odnolko I. V., Odnolko S. V.* Public danger of corruption acts. *Topical issues of criminal responsibility* : proceedings of the international scientific and practical conference, October 10–11, 2013 / editorial board of V. Ya. Borisov (deputy editor-in-chief) and others. Harkiv : Law, 2013. P. 510–511. **5.** *Chernega Yu. O.* Characteristics of generic features of bribery in the criminal law of Ukraine. *National law journal: Theory and practice.* 2016. № 4 (20). P. 185. **6.** *Kazak B. B.* Sources and threats to the security of the criminal enforcement system. *Security of the criminal enforcement system.* 2008. № 1. S. 26–30. **7.** *Berezner V. V. P.* 137. **8.** *Voznyuk A. A.* Bribery as a way of committing a crime. *Problems of jurisprudence and law enforcement.* 2011. № 3 (46). C. 205. **9.** *Cherneha Yu. O.* Liability for Bribery Under the Criminal Law of Ukraine: dissertation ... Cand. lawyer. of sciences : 12:00:08 Lviv State University of Internal Affairs of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. Lviv, 2019. 90 p. **10.** *Tam samo.* P. 79. **11.** *Abakumova Y. V.* Liability estimation methods of incitement to crimes. *Law Institute, named after Vladimir Stashis Classic private university, Ukraine.* 2010. № 1. P. 147–148. **12.** *Cherneha Yu. O.* P. 79. **13.** *Borovikova V. S., Yakymova S. V.* Types of bribery as criminally punishable offenses in Ukraine. *Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. the series is legal.* 2015. Vip. 3. P. 224. Access mode : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2015_3_27 **14.** *Tam samo.* P. 226. **15.** *Cherneha Yu. O.* Liability for Bribery Under the Criminal Law of Ukraine: Author's abstract diss. for good. of sciences. degree of cand. lawyer. of sciences. Lviv, 2019. P. 7. **16.** *Borovikova V. S., Yakymova S. V. P.* 227. **17.** *Tam samo.* P. 228. **18.** Criminal law of Ukraine : Special part : Textbook. for students. Higher. education / M. I. Bazhanov, V. Ya. Tatsiy, V. V. Stashys, I. O. Zinchenko and others; in a row. M. I. Bazhanova, V. V. Stashisa, V. Ya. Tacyi. Kyiv : Yurinkom Inter ; Harkiv : Law, 2002. P. 407. **19.** *Yakimova S. V.* Generic and specific signs of bribery in connection with the implementation of voting rights, the criminal legislation of Ukraine. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Law.* 2015. № 824. P. 461. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_824_77 **20.** *Borovikova V. S., Yakymova S. V. P.* 228–229. **21.** *Cherneha Yu. O.* Problems of the correlation of the notions “corrupt practice” and “bribery” in the theory of criminal law. *Scientific bulletin of Uzhgorod National University. Series: Right.* 2016. VIP. 39 (2). P. 65–69. Access mode : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_39%282%29_17

Bilokon Olena. Concept And Types of Bribery as a Cross-cutting Concept in the Criminal Law of Ukraine

The article explores and analyzes the general meaning of the term «bribery» in the Criminal Law of Ukraine. It was defined that the main social dangers of bribery are the following:

- committing this crime prevents citizens from free exercising their right to participate in all-Ukrainian and local referendum, violates their procedure, may affect the elections results and the decision on the referendum issue;

- goes beyond the granted official or official authority, characterized by the committing of substantial harm to the rights or interests of individuals, protected by law, or to the state or public interests or interests of legal entities;

- it is a socially dangerous act, the commission of which is to use the authority given to persons for the purpose of obtaining from other persons undue benefits; it is a socially dangerous act, the commission of which is performed via use of power against the interests of the service;

- it is a socially dangerous act, the commission of which is performed via use the position powers contrary to the interests of a legal entity of private law, regardless of the legal form.

At the same time, the prerequisites of becoming responsible for bribery in the Ukrainian legislation were clarified and the types of bribery were analyzed, depending on the specifics of the rights and powers of subjects, depending on the degree of obviousness for persons, who are

not parties or interested parties to bribery, as a corruption offense and depending on the role of the state in setting of social relations, the order of which is disrupted by bribery.

From the analysis of articles of the Criminal Code of Ukraine bribery is characterized as: acceptance of an offer, promise or receipt for oneself or for the third party of unlawful benefit; an offer or promise to provide an illegal benefit;

The definition of the concept of «bribery» in the criminal law of Ukraine is proposed to be considered as a socially dangerous, punishable act, characterized by the agreement of two interested persons, or the inclination of one person for the benefit of the other; to gain (give) illegal advantage by abuse of the authorized person by their authority or their official power another person.

Key words: bribery, corruption, corruption, criminal law, classification, types.

DOI: 10.33663/0869-2491-2020-31-505-513

УДК 349.6

О. Є. МИХАЙСЬКИЙ,
аспірант Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України *

ORCID: 0000-0003-0001-5045

ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА США В СФЕРІ ЕКОЛОГО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИДОБУВАННЯ СЛАНЦЕВОГО ГАЗУ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано законодавство США в частині еколого-правового регулювання видобування сланцевого газу. Досліджено можливість впровадження відповідних норм законодавства США в правову систему України. Виявлено, що наразі федеральне законодавство США захищає передусім енергетичну безпеку своєї країни, подекуди нехтуючи екологічними інтересами. Розроблено рекомендації щодо уникнення такого підходу в українських реаліях.

***Ключові слова:** сланцевий газ, угода про розподіл продукції, нетрадиційні вуглеводні, оцінка впливу на навколишнє середовище.*

Михайський А. Е. Обзор законодательства США в сфере эколого-правового регулирования добычи сланцевого газа: опыт для Украины

В статье проанализировано законодательство США в части эколого-правового регулирования добычи сланцевого газа. Исследована возможность внедрения американских норм в правовую систему Украины. Выявлено, что в современных условиях федеральное законодательство США защищает прежде всего энергетическую безопасность своей страны, часто пренебрегая экологическими интересами. Разработаны рекомендации для избегания такого подхода в украинских реалиях.

***Ключевые слова:** сланцевый газ, соглашение о разделе продукции, нетрадиционные углеводороды, оценка воздействия на окружающую среду.*

Mykhaiskyi Oleksii. Review of USA legislation in the field of environmental and legal regulation of shale gas production: experience for Ukraine

The article analyzed U.S. legislation in terms of environmental and legal regulation of shale gas production. The legislative structure of the United States and the possibility of introducing

* **Mykhaiskyi Oleksii.**, Postgraduate Student of V.M. Koretsky Institute of State and Law of the NAS of Ukraine